

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **JUDr. Z. A.**, proti žalovanému: **Finanční ředitelství v Praze,** se sídlem Žitná 12, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2010, čj. 2887/10-1500-105219, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 3. 2011, čj. 10 Af 38/2010 - 40,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9. 3. 2011, čj. 10 Af 38/2010 - 40, byla zamítnuta žádost žalobce (dále jen „stěžovatel“) o osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Praze ze dne 19. 5. 2010, čj. 2887/10-1500-105219.

[2] V odůvodnění napadeného usnesení městský soud uvedl, že stěžovatel byl usnesením ze dne 17. 8. 2010 vyzván k zaplacení soudního poplatku. Stěžovatel nejdříve opakovaně sděleními ze dne 14. 9. 2010, 4. 10. 2010 a 22. 11. 2010 požádal o prodloužení lhůty k jeho zaplacení; následně, dne 30. 12. 2010, požádal, aby byl od soudního poplatku osvobozen. S ohledem na tuto žádost vyzval městský soud přípisem ze dne 12. 1. 2011

stěžovatele k vyplnění formuláře o majetkových a výdělkových poměrech včetně doložení příslušných dokladů. K tomu byla stěžovateli stanovena lhůta dvou týdnů od doručení uvedeného přípisu. Současně byl stěžovatel městským soudem poučen o důsledcích nevyplnění formuláře a nedoložení uvedených dokladů.

[3] Vzhledem k tomu, že stěžovatel i přes výzvu soudu ve stanovené lhůtě soudní poplatek nezaplatil, ani své majetkové poměry nijak nedoložil, městský soud dospěl k závěru, že stěžovatel nesplnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. S ohledem na tento závěr městský soud uvedl, že účastník řízení je v souvislosti s žádostí o osvobození od soudních poplatků zatížen jak břemenem tvrzení tak břemenem důkazním, tj. musí být schopen tvrzení o nedostatku finančních prostředků prokázat, jinak nelze jeho žádosti vyhovět. Městský soud přitom konstatoval, že stěžovateli poskytl dostatečný časový prostor k tomu, aby mohl své majetkové poměry uvést a doložit.

[4] Proti tomuto usnesení podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost, ve které označené usnesení napadá v plném rozsahu a navrhuje jeho zrušení, neboť je dle jeho názoru protiústavní. Stěžovatel uvedl, že vzhledem k jeho pobytu v zahraničí si vyhrazuje právo kasační stížnost podrobněji odůvodnit po seznámení se s obsahem napadeného usnesení městského soudu. Současně v kasační stížnosti upozornil na „skandální zásah ČAK do jeho práv na právní zastoupení.“ V kasační stížnosti a jejím doplnění se pak stěžovatel převážně vyjadřuje k řadě otázek týkajících se jeho údajného majetkového útisku ze strany státní moci, postupů státních orgánů, které jsou v rozporu s mezinárodními závazky ČR, dále týkající se vraždy JUDr. E. V., či jeho zastupování ČSSD ve věci týkající se Lidového domu v Praze. K meritu věci (zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků) stěžovatel pouze uvádí, že je v současné době odkázán na jediný příjem, kterým je exekučně nepostižitelné minimum starobního důchodu (údajně s měsíčním příjmem ve výši 7000 Kč).

[5] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Zdejší soud především uvádí, že směřuje-li kasační stížnost proti rozhodnutí soudu o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků, nemusí být podmínky řízení o kasační stížnosti spočívající v povinném zastoupení a zaplacení soudního poplatku nutně splněny, neboť striktní trvání na těchto podmínkách by způsobilo jen řetězení téhož problému, případně by mohlo vést k nepřípustnému odepření soudní ochrany. Zároveň by vedlo k vlastnímu popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval, a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti (k tomu viz ustálenou judikaturu NSS, např. rozsudek ze dne 24. 10. 2007, čj. 1 Afs 65/2007 - 37 obdobně též rozsudek ze dne 28. 4. 2004, čj. 6 Azs 27/2004 - 41, publ. pod č. 486/2005 Sb. NSS; všechna zde citovaná rozhodnutí NSS dostupná na www.nssoud.cz). V posuzovaném případě je stěžovatelem navíc prokazatelně osoba s vysokoškolským právnickým vzděláním, která v minulosti

vykonávala advokacii, což nakonec sám stěžovatel ve svých četných podáních opakovaně uvádí.

[8] Jak vyplývá z obsahu kasační stížnosti, stěžovatel jí podal z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť přestože stěžovatel uvedl, že disponuje finančními prostředky pouze ve výši minimálního starobního důchodu, městský soud napadeným usnesením jeho žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl (srov. k tomu usnesení NSS ze dne 18. 3. 2004, čj. 1 As 7/2004 - 47).

[9] Zdejší soud proto zkoumal, zda městský soud pochybil, zamítl-li žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků, resp. zda podklady, ze kterých při tomto rozhodnutí vycházel, byly dostatečné.

[10] Z předloženého spisu vyplývá následující. Poté, co soudní poplatek za podání žaloby k městskému soudu nebyl zaplacen současně s jejím podáním, soud vyzval stěžovatele k jeho zaplacení usnesením ze dne 17. 8. 2010, čj. 10 Af 38/2010 - 6. Stěžovatel podáními ze dne 14. 9. 2010, 4. 10. 2010 a 22. 11. 2010 žádal o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku. Městský soud žádostem vyhověl a lhůtu stěžovateli přípisem ze dne 7. 12. 2010 prodloužil do 31. 12. 2010. Následně, dne 30. 12. 2010, požádal o to, aby byl od povinnosti zaplatit soudní poplatek osvobozen. Uvedl, že předmětnou žádostí nenamítá samotnou otázku výše poplatkové povinnosti, ale principiální posouzení, zda žalobci vzhledem k mezinárodním závazkům ČR poplatková povinnost vůbec svědčí. V reakci na uvedenou žádost byl stěžovateli zaslán přípis městského soudu s formulářem „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků“ k vyplnění a doložení příslušnými doklady. Městský soud v přípise stěžovatele poučil, že v případě, že přiložený formulář nebude takto zaslán soudu ve lhůtě dvou týdnů, bude mít soud za to, že stěžovatel zákonné předpoklady pro osvobození od soudních poplatků neprokázal.

[11] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, *že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly* (zvýraznění doplněno NSS). Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s názorem městského soudu v napadeném usnesení, že pokud stěžovatel tvrdí nedostatek prostředků, stíhá ho břemeno tvrzení i břemeno důkazní. Ze spisu je zřejmé, že ve lhůtě poskytnuté soudem, ani nikdy poté, stěžovatel soudu vyplněný formulář nedoručil, ani jinak své nedostatečné majetkové poměry neprokázal.

[12] V daném případě městský soud proto dospěl k závěru, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro osvobození od soudního poplatku a žádost stěžovatele zamítl. Osvobození od soudních poplatků lze přiznat na návrh účastníka řízení, avšak výlučně z důvodů předvídaných zákonem. Tyto důvody však musí žalobce (stěžovatel) řádně prokázat. Právo na soudní ochranu, potažmo na spravedlivý proces, na které se stěžovatel odvolává, lze uplatnit před nezávislým a nestranným soudem, avšak pouze zákonem stanoveným způsobem. Splnění poplatkové povinnosti je jedním ze základních předpokladů pro

uplatnění tohoto práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Stěžovatel však zákonný důvod pro osvobození od soudních poplatků žádným způsobem nedoložil a ani v řízení před soudem prvního stupně nikdy netvrdil (pozn. soudu: skutečnost, že jeho příjem je prý omezen jen na 7000 Kč měsíčně, uvedl až v kasační stížnosti). Rovněž neuvedl ani žádný jiný důvod, který by mu měl pro účely posouzení jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků bránit ve splnění výzvy soudu bez průtahů, to vše ani v dodatečně stanovené lhůtě.

[13] Městský soud proto postupoval správně, pokud takovou žádost stěžovatele zamítl, neboť povinnost předložit důkazy, které by odůvodňovaly osvobození od soudních poplatků je na straně stěžovatele, nikoliv soudu. Rozhodne-li se stěžovatel svá údajně porušená práva bránit soudní cestou, musí počítat s tím, že mu v této souvislosti vzniknou odůvodněné náklady. Stanovení soudních poplatků plní několik funkcí a neslouží pouze ke krytí části nákladů na výkon soudnictví. Účelem soudních poplatků je taktéž omezit počet neodůvodněných a „kverulantských“ podání notorických žalobců resp. stěžovatelů, které neúměrně zatěžují soudní systém.
[14] Smyslem institutu osvobození od soudních poplatků je pak umožnit přístup k soudu i těm, kteří z objektivních důvodů nemají prostředky na hrazení určitých nákladů soudního řízení, a představuje tak pouze určitou výjimkou, nikoli institut umožňující bezbřehý, bezplatný přístup k soudu (k tomu srov. rozsudek NSS ze dne 16. 7. 2009, čj. 9 Ans 6/2009 - 71 a usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 27. 5. 2010, čj. 1 As 70/2008 – 74, publ. pod č. 2099/2010 Sb. NSS). Stěžovatel ale v řízení naplnění předpokladů pro přiznání osvobození od soudních poplatků neprokázal, takže mu poplatková povinnost svědčila. Tento závěr přitom není v rozporu s mezinárodněprávními závazky ČR.

[15] Rozhodl-li se stěžovatel pro účely řízení o jeho žalobním návrhu požádat o osvobození od soudního poplatku, postačilo, pokud by své tvrzené nedostatečné majetkové poměry soudu doložil. Stěžovatel však tak neučinil. Naopak, svým jednáním řízení o jeho žádosti a následně i o podané žalobě neustále prodlužoval různými podáními, ve kterých se odvolává na důvody věcně s žádostí o osvobození od poplatků vůbec nesouvisející.

[16] Protože městský soud návrh na osvobození od soudního poplatku zamítl v souladu se zákonem, Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 110 odst. 1, poslední věta, s. ř. s. o kasační stížnosti tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozsudku.

[17] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl v tomto řízení úspěch, nemá na jejich náhradu právo. Žalovanému nevznikly v řízení o kasační stížnosti žádné náklady, a proto mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. května 2011

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu